

320 ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

סימן רפד [ב']

מילה. גדול שלא מל (א) ענוש כרת דבתיב בפרשת לך לך וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההיא מעמיה את בריתי הפר.

וו הרביעי

חייבי מיתה ח': זר ששימש, טמא ששימש, טבול יום, מחוסר כפורים, (א) שלא רחץ ידים ורגלים, שחויי יין, פרועי ראש ששמשו במקדש.

סימן רפה [שלו]

זר ששימש. תניא בסנהדרין בשלהי אלו הן הנשרפין [פ"ג א'] ואלו הן שבמיתה זר ששימש מנה"מ דכתיב ב' ויקח קרח והור הקרב יומת ותניא בספרי והור הקרב יומת לעבודה אתה אומר לעבודה או אינו אלא [אף] שלא בעבודה אמרת ומה בעל כום שלא ענש מיתה (ב) לא ענש אלא לעבודה זר שענש מיתה אינו דין שלא ענש אלא לעבודה הא מה ת"ל והור הקרב יומת לעבודה, הקרב יומת עבודה בטוהרה או אינו אלא עבודה בטומאה אמרת ומה הנכנס בטומאה שלא לעבוד חייב ק"ו לעבודה הא מה ת"ל והור הקרב יומת אפי' עבד בטוהרה יומת. זה יומת בידי שמים קאמר מנ"ל שאינו חנק כשאר מיתות האמורות בתורה סתם, יש לומר שלא מצינו מיתה ב"ד בקודש ומקדש הלכך נראה הדרך להעמידו במיתה בידי שמים ובספרי תניא פלוגתא על ברייתא זו דתניא ר"ש אומר נאמר כאן יומת ונאמר להלן יומת פ"י. (ג) במקלל אביו ואמו מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה ר' יוחנן בן נורי אומר נאמר כאן

תועפות ראם

כו' ובספר הישר לר"ת סי' כ"ו דר"ע קודם ר' אליעזר לא אשכחן בשום מקום וא"כ קשה הרי כאן הקדים דברי ר"ע לר' אליעזר אולם להני' דברי ר' אליעזר א"ש ואף לני' ר' אליעזר י"ל עפ"י מש"כ במשמיות החדשים בצרכות פ"ה מ"ב בתוס' אנשי שם בשם ש"ל טעם על מה שמתאר שם במשנה ר' אליעזר לר"ע אע"ז דאיכו רביה דהוא משום דר"ע דכרי קרובין יותר לדברי ת"ק לאומרה אלל חונן הדעת אבל ר' אליעזר מרחיק טובא בהודאה ודלא כמו שראיתי בהגדה של פסח עס פ"י דמשק אליעזר בקונטרס אגדות יעקב פ"ג שחמה על ר"ת מהך דצרכות שם וסיים וזו פליאה נשגבה והספרי על המדה ויפה תירץ הס"ל דל"ק וה"ל אומר אני בענייניו דנפסחים דהדרך רחוקה שאמר ר"ע קרוב יותר למה שכתוב בהורה או בדרך רחוקה כפסחא שהוא רחוק מירושלים ע"ו מילין לכן הקדים במשנה דר"ע ואח"כ כ' דברי ר' אליעזר דס"ל דלאו רחוקה ממש אלא מליסקופת עזרה ולחון ומזווק לשון רבינו במשנה:

(א) שלא מל כו' כ"כ נחל איתן פ"ב מהל' מילה ה"ג כ' שאין חייב כרת רק על עיקר המילה כשלא מל כלל ולא על זיזין המעבדין דהא כרת גבי ערל זכר כתיב אשר לא ימול וזיזין לאו מהאי קרא משתמע כלל רק מרצוייה דהמול ימול כדאיתא ביבמות דע"ב כו' עיי"ש שביאר צוה דברי רב אשי שבת קל"ג ב' גדול בהדיא כתיב ציה וערל זכר אשר לא ימול דמשמע רק שלא ימול כלל וצוה נסתלק מה שהקשו התוס' שם. ואלי אומר דהדין עס התוס' דלפי דברי הנהל איתן יקשה עמ"כ רב אשי לעולם אומן כו' דלמאי יתייב אומן כרת שחילל שבת ולא עשה מצוה והלא עשה מצוה שהוציא הנמול מדין כרת כשיגדיל במה שמל אותו ואין לומר דלא ניתן שבת לדחות כ"א על מילה שלמה דהא כתיב וציוס השמיני ימול ומיה ילפינן ביום אפי' בשבת ודמיו ממש לווערל זכר אשר לא ימול דבתריווייהו לא כתיב אלא חר ימול וע"כ דדברי ה"ל ליתא, וראיתי עוד ביד אברהם ליו"ד סי' קי"ע ש"ך סק"ב שהשיג על הדג"מ שם שכ' יש לו זמן כל ימי חייו ממש"כ הרמ"א בהג"ל ליו"ד ריש סי' רס"א ובכל יום עוברים בעונשים אלו ותמיהני שסותר דברי עמנו נחל איתן ס"א מהל' מילה ה"ב שכ' שם דגם הראב"ד מודה דכי מל עמנו מפסד מכרת של כל יום שהיה עליו מכבר וכדמשמע ממי מד' הכס"מ וא"כ א"ש ד' הדג"מ:

(א) ויו"ו רביעי כו' מחוסר כפורים. חסר כאן מחוסר נגדים ולהלן ריש סי' רפ"ח כתיב מחוסר נגדים ומדבר אח"כ בדין מחוסר כפורים ונראה שהמעתיק שגג בהעתקתו ותחת שהיה לו להעתיק כפי' רפ"ח בדין מחוסר נגדים כל הענין הכתוב בנדפס סי' ש"מ דלג כל הסי' והעתיק תחת זה משכ"ס כפי' ש"מ מדין מחוסר כיפורים והוליתו שולל טעות סופר שנגדפס דפוס ואלקוואו סי' ש"מ שכ' שם חתום כפי' הספרים אלו הן במיתה מחוסר כפורים ששימש כו' והוא ט"ס וז"ל מחוסר נגדים ששימש כו', וגם בה"ג ע"פ כת' רומי הנדפס בנרלין תרמ"ח ע"י גאון מוהרע"ה ז"ל ד' יו"ד חסר מחוסר נגדים ועיי"ש אות ק"ו השני ואינו מבין דבריו שם. (ב) שלא ענש מיתה כו' עיין להלן סי' ש"ל מש"ש בביאורי ע"ד הספרי זה. (ג) פ"י במקלל כו'. בסנהדרין פ"ד א' איתא מ"ד בסקילה יליף מנביא שהדיח עיי"ש אך לני' הספרי ר' שמעון אין לפרש פ"י להלן בנביא שהדיח דהא ר"ש ס"ל נביא שהדיח בחנק ועיין כפי' אהלי יבודה בלאר לספרי שם וכ' בקונטרס די השיב לסנהדרין לימוד ד' מ"ס דמר יליף ממקלל ומר יליף מנאף ח"ל דר"ש דליף ממקלל ס"ל דלי ילפינן מנאף ובחנק א"כ ג"ש למאי אהני דהא בלא"ה סתם מיתה האמורה בתורה אינו אלא חנק מש"ש ע"כ כי אחי"ה ג"ש לחייבו בסקילה אחי"ה וריב"ז ס"ל דלי לאו ג"ש הו"א דלית ב' מיתה ב' כלל אלא מיתה ב' כר' ישמעאל לפי שלא מצינו מיתה ב"ד בקדש ומקדש כמש"כ הרא"ש

ספר עמודז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קסא

יומת ונאמר להלן בנואף ונואפת יומת מה להלן בחנק אף כאן בחנק ותניא עונש שמענו אזהרה לא שמענו ת"ל וזר לא יקרב אליכם.

סימן רפו [שלח]

טמא ששימש. ותניא באלו הן הנשרפין [פ"ג ח'] אלו הן שבמיתה טמא ששימש כדבעיא מיניה רב חייא בר אבין מרב יוסף מנין לטמא ששימש במיתה שנאמר דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו ויליף חילול חילול מתרומה מה להלן במיתה אף כאן במיתה ותניא בת"כ וינזרו ואין נזירה אלא פרישה וכן הוא אומר [יחזקאל י"ז] וינזר מאחרי ויעל גילוליו על לבו ואומר [ישעיה ח' ד'] נזורו אחור. מקדשי בני ישראל על קדשי בני ישראל חייבין משום פגול ונותר וטמא ואין חייבין על קדשי עובדי כוכבים משום פגול ונותר וטמא ואין לי אלא קדשי בני ישראל קדשי עצמן מנין ת"ל מקדשי (א) לרבות את כולן ומנין שאינו מדבר אלא בעובד בטומאה מדכתיב אהרן ובניו בפרשה ובמחלל באכילה בטומאה לא שהרי הוא בכרת עונש שמענו אזהרה מנין ת"ל ולא יחללו את שם קדשי.

סימן רפו [שלט]

טבול יום ששימש. מנלן דתני ר' שמעון [סנהדרין פ"ג ז'] (א) רמו לטבול יום שאם עבד חילול מנין ת"ל קדושים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם אם אינו ענין לטומאה דנפקא לן מוינזרו תנחו ענין לטבול יום ששימש ויליף חילול חילול מתרומה מה להלן במיתה אף כאן במיתה למדנו מזה המקרא עונש ואזהרה.

סימן רפה

מחוסר בגדים. (א) תניא באלו הן הנשרפין מחוסר כפורים ששימש במיתה מנלן אמר ר' חנא (ב) אמר קרא וכפר עליה חכה וטהרה מכלל שהיא טמאה אלמא מחוסר כפורים נקרא טמא וכבר פירשתי למעלה טמא ששימש אזהרה ועונש ויש לשאול אמאי לא מפקינן נמי טבול יום מדאקרי טמא (ג) ובזבחים פ"ב [י"ז ח'] אמרינן צריכות לטמא וטבול יום ומחוסר כפורים.

סימן רפט [שמב]

שלא רחוי' ידיים ורגלים. תניא באלו הן הנשרפין שלא רחוי' ידיים ורגלים ששימש שהוא במיתה עונש

תועפות ראם

הרא"ם עכ"ל וכדברי רבינו הרא"ם כ"כ הסמ"ג לאוין ט"ט ובציפורין ווי העמודים תמה ע"ד היראים והסמ"ג ט"ז זה יומת צ"ל קאמר מנ"ל שאינו חנק כו' שלא מנינו מיתה צ"ד בקודש ומקדש הלכך נראה הדבר כו' והלא בסנהדרין ט"ז אמרו לר' ישמעאל הוי יומת צ"ל גנו"ל ולא משום דסתם מיתה דקדש ומקדש צ"ל ואני תמה כי"ב על הש"ס לפרש"י פ' במדבר ח' פסוק כ"א שכל שם רש"י והר הקרב יומת צ"ל וכיאר בש"ס דרש"י יליף לה דצ"ל ולא חנק ככל סתם מיתה האמורה בחורה ממש"כ אח"ז ולא יהיה קנף וכו' דמשמע הא אם לא תעשו כמזאתי שיכנסו זרים בעבודהם זו יהי' קנף כמו שנינו במשנה קרח כי יאל הקנף וכו' ושם היתה מיתה צ"ל עיי"ש ובאמת אמרו בבבליה דסנהדרין לר' ישמעאל דיומת צ"ל מנ"ל ממה שנאמר כל הקרב הקרב אל משכן ה' יומת מה להלן צ"ל אף כן צ"ל: (א) מקדשי כו' צדקתם ונת"כ אחת ת"ל אשר הם מקדישים לי וכו': (א) לפנינו שם ר' סימאי:

(א) מחוסר בגדים. צדקתם סי' ט"ז ו"ל שם הניא צ"ל הנשרפין [סנהדרין פ"ג ח'] אלו הן במיתה מחוסר בגדים [כ"ל כמו שכתבתי למעלה בראש וי"ר רביעי] ששימש [שם ע"ב] מנלן אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן ומסור בה משמיה דר"א צרי' שמעון ואהרן אחם אבנע אהרן ובניו והיתה להם כהונתם בזמן שגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין כהונתם עליהם והוו להו זרים וכבר פירשנו עליהם למעלה לזר ששימש אזהרה ונמשך מיתה הוא חיסור צדקתם צדקתם צדקתם [ע"א ז'] כהן גדול משמש צד' בגדים וכהן הדיוט צד' כהונתו ומכנסים ומנצח ואבנע מוסף עליו כה"ג חסן ואבוד ומעיל וליץ, וכאן צדקתם חסר כל זה כמש"כ למעלה ועיין בסה"מ להרמב"ם עשה ל"ג ומשכ"ס הרמב"ן להלן צד' כה"ג וכן הוא דעת היראים כה"ג ולכן לא כ' היראים מש"כ הרמב"ם. מ"ע כ"ד לקדש הכהן ידיו ורגליו בשעת העבודה וסמך על מש"כ כאן שלא רחוי' ידיים ורגלים עיין מש"כ סי' ט"ז א"ל אחת ח' בציפורי: (ב) ר' חנא. לפנינו רב הונא. (ג) צדקתם כחוב כאן חיבות אלו "חירון לא שמעתי" ועיין בסנהדרין פ"ג ז' תוד"ס וסי' חירון לזה צדקתם

מא

322 ספר עמר ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

מגל דכתיב בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותוהא אם לא ירחצו מים ימותו ומגל דהאי בעבודה קאמר (א) דילפינן בוכחים פ"ב [י"ז] חוקה חוקה לגז"ש משתויי יין כתיב חוקה ברחיצה בפרשת תשא ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו והיתה להם חק עולם וכתיב חוקה אצל שתויי יין ב' ויהי כיום השמיני יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבואכם אל אהל מועד חוקת עולם לדורותיכם מה בבואכם דשתויי יין בעבודה כאשר אפרש בסמוך אף בבואכם דרחיצה בעבודה. ויש לשאול מיתה בתרווייהו למה נכתבה תיפוק ליה מגז"ש (ב) ורחיצת ידיים ורגלים כיצד כדתניא בוכחים פ"ב [י"ז] כיצד מקדש מנה ידו הימנית ע"ג רגלו הימנית וידו השמאלית ע"ג רגלו השמאלית ומקדש (ג).

סימן רצ [שמנ]

שתויי יין. הוהיר וענש ב' שמיני דכתיב יין ושכר אל תשת אתה ובניך בבאכם אל אהל מועד ולא תמותו הא אם תשתו תמותו ותניא בתורת כהנים יין ושכר אל תשת יכול כל שהוא ימותו (א) ת"ל שכר לא אמרתי אלא שיעור לשכר רביעית בן ארבעים יום ר' יהודה אומר יין אל תשת אין לי אלא יין מנין לרבות כל המשכרים ת"ל ושכר א"כ למה נאמר יין על היין במיתה ועל שאר משכרים באזהרה ר' אליעזר אומר יין ושכר אל תשת אל תשתו דרך שכרותו הא אם הפסיק בה או נתן לתוכו מים כל שהוא פטור. אתה ובניך יכול הללים ת"ל אתך אוציא חללים ולא אוציא בעלי מומים ת"ל אתה ובניך מה אתה כשר אף בניך כשרים יצאו חללים ובעלי מומים בבואכם אין לי אלא כביאה מנין אף ביציאה ת"ל אתה ובניך אתך פ' (ב) בדבר שאתה ובניך חלוקים משאר ישראל רבי אומר נאמר כאן בבואכם אל אהל מועד ונאמר להלן בבואם אל אהל מועד מה להלן עשה יציאה כביאה אף בבואכם האמור כאן יש בו כל הענין הזה אין לי אלא אהל מועד מנין לרבות שילה ובית העולמים ת"ל חקת עולם. ולא תמותו מכלל לאו אתה שומע הין. יכול בני ישראל חייבים מיתה על ההוראה ת"ל אתה ובניך ולא תמותו אתה ובניך במיתה ואין ישראל חייבין מיתה על ההוראה יכול יהיו ישראל פטורים ממיתה אבל אהרן יתחייב מיתה על ההוראה ק"ו ומה ישראלים שמוזהרין שלא לבוא אל אהל מועד שתויי יין ושלא שתויי יין פטורים כהנים שאינם מוזהרים אלא שתויי יין אינו דין שפטורים יצאו ישראל מן הכתיב אהרן ובניו מק"ו. חוקת עולם לרבות יציקות ובלילות תנופות והגשות קטיצות והקטורת מליקות קבלות והזאות.

סימן רצא [שמד]

פרועי ראש ששימשו. תניא בשילהי אלו הן הנשרפין פרועי ראש ששימשו שהם במיתה ומעמא מפרש

תועפות ראם

(א) בעבודה קאמר כו' דלא כהרמב"א שכתב יומא ה' ב' בגלל רחוק יו"ר מחייב אהל מועד אפי' אביה ריקנית עי"ש אלא כפירש"י בפי' התורה כנזאם אל אהל מועד להקטיר ועיין ר"ש פ"א דכלים מ"ט ומש"ס הר"ש ועוד דברייתא דסנהדרין דאלו הן שצמיחה מיתניא בתוספתא ברית כריתות וקתני הכי כו' ושלל רחוק יו"ר כו' ששימשו כו' לפנינו בתוספתא שם ליתא שלל רחוק יו"ר ואולי ג"ל בפי"ב דזבחים דקס בתוספתא איתא כד' הר"ש, ומשכ"ר מגז"ש דחוקה חוקה היינו לח"ק דרבי שבת"כ שבי' רבינו בסי' הסמוך לרבי יליף גז"ש כנזאם עי"ש. (ב) עיין זבחים י"ח א' תוד"ה אציא. (ג) בנדפס מסיים כאן ר' יוסי ב"ר יסודה אומר מיתה שתי ידיו זו ע"ג זו ומקדש ע"ג וגרסה שט"ס יא שם דבברייתא הכי מיתניא דדברי ר"י ברי' מניח שתי ידיו זו ע"ג זו וע"ג שתי רגליו זו ע"ג זו ומקדש דגם ר"י ברי' ב' ידיו ורגליו כאלה ירהו כמש"ס אמרו לו הפלגתה א"ל לעשות. כן, וכאן לא כ' כלום מדברי ר"י ברי' דבאמת הלכה כה"ק ועיין בכת"ס חלו"ה סי' קצ"ד מש"ס בזה ובס"ס בית אב להרב דקאפולא ס"ס ק"ג:

(א) ימותו. חיבה זו ליתא בנדפס והגרסה בעיני דט"ס חיבת ימותו וז"ל ומנתו וכו' בכת"ס יכול כל שהוא יכול מנתו ת"ל כו' בן מ' יום, שילה מכלל יין מנתו ובא לכלל יין גמור דנקרא שכר כמו גבי חמיר ברכות כ"ו א', וכו' בכתרית י"ג ב'. (ב) פי' בדבר כו' לפנינו כ' כאן הוא פי' על מנין אף ביציאה אולם בסמ"ג לאוין ט' כ' פי' על מנין לעשות המזבח כאלה מועד ח"ל אהרן ובניו ע"ו כתוב שם פי' בדבר שאתה ובניך חלוקין משאר ישראל ובנדפס כתוב בבואכם אין לי אלא כביאה ביציאה מנין ת"ל אהרן ובניך ומנין לעשות המזבח כאלה מועד ח"ל אהרן ובניך חייב אלא בשעת עבודה ת"ל אהרן ובניך פי' בדבר כו' והוא הנכון יותר דהפי' הוא על בשעת עבודה וכו' אין חילוק בין ביאה לביאה בין מזהב לזהב מועד כל שבשעת עבודה חייב וע"ו הח"ל רמז רבינו בסי' הקודם שם בבואכם דשתויי יין בעבודה וגרסה דדעת רבינו בפי' הח"ל כהרמב"ם בפי' התורה ובסמ"ג לאוין ע"ג דבשעת עבודה שבת"כ היינו אס' שמה ועבד בשעת עבודה חדא מילתא היא דלא כהרמב"ם והראב"ד בפי' לה"כ פי' י"מ לדוקא שעת עבודה דהיינו שעה הראשונה לעבודה אע"פ שלא עבד וכן דקדק הלכ' שמח להרמב"ם הו"ל בעבודה ומאי שעת דקאמר ורבינו לא ס"ל דקדוק מה ביטוי

ספר עמוד ז' איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קסב

התם דכתיב ופרע לא ישלחו וכתוב בתריה ויין לא ישתו כל כהן אתקוש פרועי ראש לשותוי יין מה שותוי יין במיתה אף פרועי ראש במיתה ומינה מה שותוי יין בעבודה אף פרועי ראש בעבודה, פרועי ראש פ' כהנים שגדלו שערוותיהן יותר מן הדין והדין למדנו במסכת סנהדרין בס"פ כה"ג [כ"ג ז'] דתניא מלך מסתפר בכל יום כהן גדול מערב שבת לע"ש הדיום אחד לשלשים יום, מלך דכתיב [ישעיהו ז"ג ז'] מלך ביופיו (א) תחזינה עיניך כ"ג מע"ש לע"ש אמר ר' שמואל (ב) בר יצחק הואיל ומשמרות מתחדשות כהן הדיום אחד לשלשים יום מ"ט דכתיב וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו ויליף פרע דכתיב בנזיר גדל פרע מה להלן שלשים יום אף כאן שלשים יום והתם סנלן אמר רב מתנה קדוש יהיה יהיה בנמטריא חבי הוי. ואע"ג דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן (ג) גלווי מילתא בעלמא דפרע שלשים יום הוי, ואינו חייב מיתה אלא על פרע דשלשים יום דנפיק מקרא אבל פרע דכהן גדול דמסבא אינו חייב על פרועי ראש מיתה שהרי אין איסור גדולו אלא מדרבנן.

ו"ו החמישי

לאוין מאה ושבעה ועשרים (א)

לא תשחט על חמץ דם זבחי
לא ילין חלב חגי
לא תביא אתנן זונה ומחור כלב
אל תחלל את בתך להזנותה
לא ילין לבקר
ולא ילין מן הבשר
לא תוציא מן הבית
ועצם לא תשברו בו
לא תותירו ממנו עד בקר
שאור לא ימצא
לא יראה שאור בגבולך
לא יראה חמץ
לא תעשה בו מלאכה בראשון
ובשביעי של פסח ועצרת ויום הזכרון וראשון

וישמיני של חג הסוכות (ב)
לא תבנה אתהן גזית
לא תעלה במעלות על מזבחי
לא תבשל גדי בחלב אמו
לא תעשה כמעשיהם
ובחוקתיהם לא תלכו
לא תכרות להם ולא להיהם ברית
לא ישבו בארצך
לא יסורו ממנו
לא יוח החשן
בכנפיו לא יבדיל
מעיל לא יקדע
כל שאור וכל דבש לא תקטירו
ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום

תועפות ראם

(א) ביפיוס. וכו' בסמ"ג אבל ע"ס הוא וז"ל ביפיו וכן הוא בכתוב ודע דחיבת „ביפיו“ בגימטריא „וכל יום“. (ב) כ"ה בחשנית י"ז
א' ובדפס רכב". (ג) כוונת רבינו להקשות היאך ילפינן פרע לא יטלחו דיוחקאל דהיינו שלשים מן גזל פרע דד"ת והא ד"ת מד"ק
ז"י והס' ד"ק מד"ת לזכא למיח' וע"י מתרין רבינו דלאו גז"מ ממש הוא אלא גילוי מילתא בעמלתא הוא דפרע שלשים יום הוי וכדאמרין
בב"ק ד"ב ע"ב כה"ג, ועיין בתוס' חשנית י"ז א' ד"ה לא שז"ג גז"מ דפרע למ"א ואין ר"ל ג"מ ממש אלא כוונתם דהא לשון פרע
מזכיר דהיינו ז"י ואיך אפשר לומר לא לירבו כלל ולנמסר "המרש"א בכהאדרין כ"ב ב' אהא דמקשה בגמרא שם עד דלא אחי יוחקאל
מאן אמרה דקאי ג"כ אדלגילי דהא לאו לדיק לא פרע ממזיר ועד דלא אחי יוחקאל מאן אמרה וע"י משך בגמרא דגמרא
גמירי לה ואחא יוחקאל ואכמסה אקרא וא"כ גם קושיית רבינו מתורא :

[illegible]

324 ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

לא יטמא בעל בעמיו	לא תעשו לכם אלילים
לא יקררו קרחה	לא תקימו מזבח
ופאת זקנם לא יגלחו	אל תפנו אל האלילים
לא ישרטו שרמט	אבן משכית לא תשתחוה עליה
ולא יחללו שם אלהיהם	לא יבואו לראות בבלע
כהן גדול מן המקדש לא יצא	גזיר תער לא יעבור
לאביו ולאמו לא יטמא	על נפשות מת לא יבוא
לא יחלל את מקדש אלהיו	לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא
לא יחלל זרעו בעמיו (ג)	לוי לא יעבוד
מזם בו לא יקרב	לא תתורו אחרי לבבכם (ו)
לא יגש להקריב	לא יהיה כקרח ועדתו
אל הפרכת לא יבא	לא תגורו מפני איש
ואל המזבח לא יגש	פן תשכח את הדברים
בהמתך לא תרביע כלאים	אל תשכח את ה'
לא תלבש שעטנו	לא תנסו את ה'
לא יעלה עליך	לא תחוס עינך עליהם
לא תנחשו ולא תעוננו (ד)	לא תחמוד כסף וזהב
לא תקיפו פאת ראשכם	תועבה לא תביא
לא תשחית פאת זקניכם	לא תקשו ערפיכם
וישרט לנפש לא תתנו בבשרכם	לא תעשו כן לה' אלהיכם
וכתובת קעקע לא תתנו	לא תעשו ככל אשר אנחנו וגו'
אותו ואת בנו לא תשחטו	לא תשמע אל דברי הנביא
לא תחללו את שם קדשי	לא תתגודדו
עורת או שבור לא תקריבו	לא תשימו קרחת בין עיניכם
מעוך כתות ונתוק לא תקריבו	לא תוסף עליו
לא תעשו בארצכם	לא תגרע ממנו
מיד בן נכר לא תקריבו	לא תבנה וגו'
כל מזם לא יתן בו	בקדשים לא תעבוד ולא תגזו
בשביעית לא תורע	לא תקים מצבה
טרמך לא תזמור	לא ידבק בידך מאומה מן החרם
ספית קצירך לא תקצור	לא תטע לך אשרה
ענבי גזירך לא תבצור	לא תזבח לה' אלהיך
ביוכל לא תורעו (ה)	מלך לא ירבה לו נשים

תועפות ראו

זה ס' ש"ח ולא יראו פני ריקס וס' ש"ט לא תוספון לשון בדרך וחסר פה ב' לאוין אלו. (ג) חסר בפנים הספר ונראה שסמך עממ"כ בס' מ' ועיי"ש בביאורי תוע"ד. (ד) וכן שם בפנים הספר בס' ש"ח שלא לשמוע אל מעוננים וקוסמים. (ה) ולא תקצרו את ספיתיה ולא תגזרו את מירייה. כ"ה בפנים הספר ס' ש"ז. (ו) חסר בפנים הספר ונראה ש"ח איתא ומשם הובא לכאן. אחר

ספר עמוד ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קסג

לא ירבה לו סוסים	לא יבוא אל תוך המחנה
לא ירבה לו כסף וזהב	לא יראה בך ערות דבר
לא תשחית את עצה ולא תברות	לא תאחד לשלמו
לא יעבד ולא יורע	השמר בנגע הצרעת
לא תלין נבלתו	לא תחסום שור בדישו
לא יהיה כלי גבר על אשה	לא בערתי ממנו בטמא
לא ילבש גבר שמלת אשה	לא נתתי ממנו למת
לא תקח האם על הבנים	לא תניף עליהם ברזל
לא תחרוש בשור וחמור (ו)	לא תסור מן הדברים (ח)
לא תזרע שרץ כלאים	

סימן רצב [תו]

לא תשחט על חמץ דם זבחי. את ה' אלהיך תירא ותעבוד. צוה יוצרינו שלא לשחוט את הפסח ביד בנינו על החמץ דכתיב בפ' ואלה המשפטים ובפ' כי תשא לא תשחט על חמץ דם זבחי מנין שבפסח הכתוב מדבר צא ולמד מ"ג מדות שהתורה נדרשת בהן דבר למד מענינו במה הכתוב מדבר בפסח דכתיב בסופא דקרא לא ילין לבקר זבח חג הפסח ועוד איוה קרבן שקרב ביום איסור חמץ הוי אומר זה פסח, מנלן דבי"ד קאמר דכתיב לא תשחט על חמץ ודרשינן בפ' תמיד נשחט [ס"ג ב'] (א) לא תשחט ולא ילין לא תשחט על חמץ הנך דעברי עליה בלא ילין אלמא בקרבן כשר מיירי דעבר עליה בלא ילין ואילו פסח שלא ביד פסול הוא ולא עבר עליה בלא ילין ותנן בתמיד נשחט [ס"ג ב'] השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה ר' יהודה אומר אף התמיד ר"ש אומר הפסח ביד לשמו חייב ושאר כל הזבחים בין לשמן בין שלא לשמן פטור ובמועד לשמו פטור ושלא לשמו חייב ושאר כל הזבחים בין לשמן בין שלא לשמן חייב הוין מן החמאות ששחטתה שלא לשמה וטעמא דר' יהודה ור"ש מפרש התם בגמרא וקיי"ל כרבנן דאמרי לא הותרה תורה אלא על הפסח בלבד ותניא בתמיד נשחט [ס"ג ב'] השוחט את הפסח על החמץ הרי זה עובר בלא תעשה אימתי בזמן שיש לאחד מבני חבורה היה לאחד בסוף העולם אין זקוק לו, אחד השוחט ואחד הזורק והמקטיר אבל המולק את העוף פטור ומסקינן כר"ש דפטור בשאר זבחים ביד ולא דוקא נקט עוף וה"ה לשאר זבחים וטעמא מאי חייב בכל הני דתניא הא לא תשחט כתיב כדבעיא מיניה ר' אושעיה מר' אמי (ב) אין לו לשחוט ויש לו לאחד מבני חבורה מהו

תועפות ראם

(ו) אחר זה כתוב בפי' שפ"ט לא תזרע כרמך כלאים וחכר פס. (ח) לא תסור מן הדברים. הנה בפי' שפ"ח ב' רבינו בזה"ל לא תסור מכל הדברים וכו' בזה"ל סוף מנין הלאוין שלו, לא תסור מכל הדברים" וכו' כוונת בזה"ל למש"כ דברים כ"ה י"ד וכן נראה מסדור לשונו שם שמונה וכולך הני דפרשה תבוא ועוד שמקודם כתב בזה"ל במנין הלאוין לא תסור מן הדבר ששופטים י"ז ו"א וכ"כ הרמב"ן לכה"מ שורש רביעי שהב"ה מנה לא תסור מכל הדברים אשר אנכי מצוה אתכם היום ימין ושמאל דדברים כ"ה י"ד והוא בעלמא השיג עליו וכ"כ הרמב"ן בפי' החומש שלו תבוא שם ולא תסור מכל הדברים נמשך עס כי תשמע כו' ואינו כדברי בעל ההלכות שמנאו במל"ת עכ"ל אבל רבינו היראים בפי' שפ"ח אף שכתב לא תסור מכל הדברים עכ"ל כתב צביאורה שם הזכיר הצורה ית' שלא לסור מדברי ב"ד הגדול שצירושלים דכתיב בפ' שופטים לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל כו' וא"כ חשב רבינו דמש"כ בזה"ל לא תסור מכל הדברים כיון להך דפ' שופטים גבי זקן ממרא ומש"ה כ' רבינו שם בסוף הסימן בזה"ל ומן הדין לא היה לנו למנותו בחיובי לאוין ולפי"ז ז"ל דלא היה כתוב בזה"ל שלפני רבינו לא תסור מן הדבר וכבר כתב בס' מעין החכמה בסדר תבוא וז"ל אין לסמוך על המנין שנמצא בספרי ה"ג שצידדו כי הוא כולו מוקשה ומלא טעיות ואין לסמוך אלא עמש"כ הקדמונים בשמו עכ"ל ולפי"ז נראה דמשכ"ר כאן לא תסור מן הדברים ר"ל לא תסור מן הדבר דפ' שופטים:

(א) בנדפס דלנו מן תמיד נשחט זה לתמיד נשחט שבסמוך להלן וחסרו מה שצנתיים ודע דצנתיא סוף פרשה משפטים איתא לא תזבח על חמץ דם זבחי לא תשחט את הפסח ועדיין חמץ קיים ד"ר ישמעאל עכ"ל ועפי"ז אומר אני דמש"ל צנתיא דפסחים ה' א' אף ביום הראשון תשחטו שזור מבתיכם מעי"ט כו' ת"ל לא תשחט ע"ה דם זבח לא תשחט את הפסח ועדיין חמץ קיים ד"ר ישמעאל דהך ד"ר ישמעאל קאי דרש"א דלא תשחט ע"ה דם זבחי דהיינו לא תשחט את הפסח כמבואר במכילתא אבל הך דרש"א דצנתיא שהכריחו מזה דלך ביום הראשון הוא מעי"ט לאו ר' ישמעאל אומר לה וא"כ אין התחלה כלל לתמיית התוס' שם ד"ה דברי ר' ישמעאל. (ב) בנדפס ר' פנחס מאב"י

ספר עמד ז אימרים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים 326

א"ל מי כתיב לא תשחט על חמץ על חמץ כתיב א"ל אי הכי אפילו אחד בסוף העולם נמי א"ל לא תשחט ולא ילין לא תשחט על חמץ דהנך דעברו עליה בלא ילין וכל בני חבורה עוברין עליה בלא ילין [שכולן מצווין לאוכלן] אמר רב פפא הלכך כהן המקטיר את החלב עובר בל"ת הואיל וישנו בכלל הדגת אימורין והכי דרשינן לא תשחט ולא ילין כל חנומא בלא ילין בהאי זבח בלא תשחט מוזהר במעשיו שלא לעשות על החמץ כשוחט ומהאי טעמא עומד נמי זורק דהא קאי בהלגת אימורין ועוד במכילתא מרבינן זורק מדכתיב דם ואם שחט והחמץ אינו עמו בעזרה בכל מקום שיהיה לשוחט או לאחר מכני חבורה הייב דקיי"ל כר' יוחנן דלא בעי על בסמוך דאיתמר בתמיד נשחט ובמנחות בהתורה [ע"מ כ'] אמר ר"ל לעולם אינו חייב עד שיהיה לשוחט או לזרוק או לאחר מכני חבורה ועד שיהיה עמו בעזרה ור' יוחנן אומר אפילו שאין עמו בעזרה ואמרינן בעל בסמוך קא מיפלגי. יש לשאול אמאי לא מקשינן לר' יוחנן מדתניא במנחות ב' כל המנחות באות [פ"ג כ'] ר' חנינא בן חכניאי אומר מניח שתי הלחם בין יריבותיהן של כבשים ומניף ונמצא מקיים שני מקראות הללו לחם ע"ג כבשים וכבשים ע"ג לחם אמר רבי לפני מלך בשר ודם אינם עושין כן לפני מלך מלכי המלכים עושין אלא מניח זה בצד זה ומניף והא בעינן "על" אמר רב חסדא ואמרי לה רב המנונא רבי למעמיה דאמר על בסמוך דתניא וכו' עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר סמוך אבל שלא בסמוך כ"ע לא פליגי דלא אמרינן. ואיכא דאיתמר דשאני לענין כבשים (ג) דבענינא דקרא משמע דלא אמרינן שלא בסמוך כיון דכתיב והניף אותם הכהן על לחם הבכורים כשאר תנופות דהוה בסמוך משמע והיינו טעמא דלא מקשינן מדכתיב ועליו משה מנשח ומתרגמינן ודמכין עלוהי כיון דבענינא דקרא מוכח לא פליגי ויש על דהוי שלא בסמוך דברי הכל כגון וכפר הכהן על הנפש וגו' דבכל היכא דמוכח ענינא דקרא לא פליגי.

סימן רצנ [ר]

לא תביא אתנן זונה. צוה יוצרנו בפרשת כי תצא שלא להביא אתנן זונה ומחיר כלב לבית ח' אלהיך דכתיב לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ח' לכל נדר. ותנן בתמורה פ' כל האסורין [כ"ט כ'] האומר לשפחתו חי לך מלה זה בשכר אפילו מאה כולם אסורים וכו' (א) האומר לחבירו חי לך מלה זה ותלין שפחתך עם עבדי רבי אומר אינו אתנן וחכ"א אתנן ומוקמינן (ב) לה בגמרא באסור לאו ודלא כר' אלעזר דאמר בהבא על יבמתו [פ"א כ'] פנוי הבא על הפנויה עשאה זונה הלכך לא מקריא זונה אלא באסורה לו ומוקמינן בגמרא עבד עברי ואין לו אשה ובנים ובהא פליגי (ג) רבי סבר דאע"פ שאין לו אשה ובנים מותר בשפחה כנענית ורבנן סברי אסור כדתניא יש לו אשה ובנים רבו מותר לו שפחה כנענית אין לו אשה ובנים אין רבו מותר לו שפחה כנענית ואמרינן בב"מ בהשוכר את הפועלים [פ"א כ'] ובכ"ק במרובה [ט' כ'] אתנן אסרה תורה אפילו בא על אמו וטעמא מפרש בב"ק דאע"ג דפטריה קרא בתשלומין רמו עליה בדיני שמים ומנלן דאמרינן הכי ולא אמרינן פטריה קרא אפילו מדין שמים ולא ליתסר אתנן מביא על אמו דתניא בספרי אין לי אלא אתנן זונה כל העריות מנין ת"ל אתנן מכל מקום פי' אפילו במקום דקם ליה כדרבה מיניה והיינו טעמא דאצטריך למעוטי בב"ק כפ' כיצד [כ"ו כ'] אדם פטור מכוסר מדכתיב בכל אשר יושת עליו ולא על האדם (ד) הלכך אע"ג דקיי"ל בכתובות פ' אלו נערות [ג"ה כ']

תועפות ראם

מאביי. (ג) עיין חוש' פסחים ס"ג ב' ד"ה לא ומנחות ע"ה ב' תוד"ה לא :
(א) וכו' וכו' נדרסם ואינו מוצן ועיין צערוך ערך אתנן שהביא שם המשנה דתמורה ונראה שיה' כתוב לפניו אחר אפילו מאה פעמים כולן אסורין איזה מחיר כלב כו' אולם נראה יותר דס"ס בספר היראים ותחת וכו' ז"ל וכן. ומשכ"ל בלשון המשנה האומר לשפחתו נראה שס"ס וז"ל האומר לזונה וכו' במשנה שלפנינו וז"ל בסמוך ומוקמינן לה בגמרא באסור לאו כו' והוא פי' עמ"ס במשנה האומר לזונה כו' דהיינו זונה שאסורה לו מכבר ולא נראה המותרת לו אלא שצא עליה שלא לשם אישות דנעשית זונה לר"ל ועיין בהרמב"ם פ"ד מהל' איסורי מוצה ה"ח ונראה שכן הוא שיטת רבינו. (ב) ומוקמינן כו' נדרסם חסר מן ומוקמינן דכא למוקמינן הכ' בטעות. (ג) ובהא פליגי כו' אין זה מלשון הגמרא והרמב"ם כפי' המשנה שם פי' דס"ל לרבי הואיל וע"ע הותר מכללו בשפחה כנענית לא חשיב אתנן ורבינו פי' כפרס"י שם ועיין בהרע"ב פ"ב ה' הירושים ובתפא"י שם הסכים יותר לפי' הרמב"ם וכן יורה לזון החוש' ב"ק ט' ב' סד"ה אתנן שכו' שם ואפי' ר"מ ל"ק אלא משום דשפחה צעזע שריא כדמפרש התם דיש לו אשה ובנים רבו מותר לו שפחה כנענית ודו"ק עיין בתוספתא פ"ד דתמורה ובט"כ שם. (ד) עיין פרש"י שם ד"ה ויהא. שפי' כגון נמוזד ולא אחרו ציה כו' ועיין שם בהקדמה על פרש"י מה שכן דלא אחרו ציה מ"מ לפטור מדתנא דבי חזקיה כפרס"י שם ד"ה א' ד"ה משא"כ באם וד' כ"ג ב' ד"ה אדם וזכר פטורין וד' ס"א ב' ד"ה היה דאפי' לא אחרו ציה שאינו נסגר הא ק"ל דח"מ שנגזר פטורין וניהא לי' שם לכיון דק"ל בפרס"י כפרס"י סד"ל דחייב

ספר עמיד ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קמך

דחיבי מיתות שונגין פטורים מן התשלומין דקים ליה בדרבה מיניה איצטריך למפטריה מדיני שמים והיינו טעמא נמי דאיצטריך למעוטי אתנן כלב (ה) כדתניא בשלהי כל האסורין (ג' א') אתנן כלב ומחיר זונה מותרין שנים ולא ארבעה. ובמחיר כלב נתן [שס] איזהו מחיר כלב כגון האומר לחבירו הי לך מלה זה תחת כלב זה ותניא (ו) נאמר כאן תועבה ונאמר להלן תועבה מה תועבה האמור להלן בשם זובה אף תועבה האמור כאן בשם זובה (ז) פרט לנדר הנדור לכל נדר לרבות במה שאסורה. בב"ק במרובה (ס"ה ב') ובהגוזל עצים (ל"ג ב') ובתמורה בפ' כל האסורין (ג' ב') אמרינן נתן לה חטים ועשאן (ח) סולת וזתים ועשאן שמן ענבים ועשאן יין תני רב יוסף (ט) דמן צפורי ב"ש אסורין וב"ה מתירין ואמרינן טעמא דב"ה דשינוי קני פ' (י) נתן לה חטים באתננה ואמר לה כשאבא אליך יהיו לך באתננה ולא חל איסור אתנן עד שיבא עליה ועשאן סולת קודם ביאה ומאחר דקננה בשינוי לא נתחייבה כי אם דמים ובשעת ביאה נתחייבה לו דמים ולא חייל איסור אתנן על הדמים כדתנן בכל האסורין (ג' ב') נתן לה כספים הרי אלו מותרין כך נראה לי פירוש עיקר אע"ג דהם ולא שינויהם ולא ולדותיהם אין פירושה שזה אין בכך

תועפות ראם

דחייב אדם כופר כי הוסיף דחיהו ליה כפרה עיי"ש ועיין בתוס' ד"ד א' ד"ה כרמי וס' כ"ו א' תוד"ה ויהא וע"ד רבינו כאן אצטריך עליו למפטריה מדיני שמים וס' מה"ר זקנו"ל ערך קל"ס ב' מדגש' לפרש ד' הנמרה דב"ב כ"ו א' כפי רבינו דמטעם קל"ס הוי מהני תפיסה כרבא דס"ל גבי החוסס פרה וד' זה בב"מ דל"א דחייב לני"ש וכו' שם רש"י ופי' תפיס לא מסקינן מיניה וכו' וי"ל דלצטריך עליו ולא על האדם דאף אי תפס מניאין ממנו עיי"ש ועיין בס' קה"ה סי' ת"י סעי' ז"ל סק"ד שם ג"כ דפסולא דעליו ולא על האדם הוא אפי' מלני"ש ספור עיי"ש. וזכאור ווי העמודים הקדש לפ"ד רבינו מנ"ל לרבה למינף חוסס את הפרה וד' זה דמשלם לני"ש מאתנן יונק מטופר באלס דלני ג' קרא דאנו חייב אפי' לני"ש דבמזון ולפיכך לקולא לנחשע וסיים ויש ליישב וע"ד החידור הייתי אומר דמה"ש פרש"י בב"מ שם דאי תפיס לא מסקינן מיני' דנל"ה מנלן לחיוביה מאתנן יומא לפסולא מכופר אבל אי תפס לא מסקינן מיני' ויהיה הא דאמר אי תפיס מהני במחוייבי מיתה משום דספיקא הוא וכיון דתפיס תפיס ועיין באבני שהם להטיל חנינה י' א' שהעיר לפרש כן וכ' הא ליתא אולם לפ"ד רבינו יש לפרש כן אולם לפי האמת נראה דאע"ג דכתיב עליו למעוטי כופר דאנו חייב אפי' לני"ש אין זה ענין לדין דמים ועיין בא"י לנ"ק דמ"ג שפסק כן להלכה ועיי"ש בקה"ה ולק"מ קושיית הווי העמודים: (ה) עיין ב"ק ע' ב' תוד"ה אתנן. (ו) ותניא. הוא בספרי דברים פ' רס"א ופי' דגרי הספרי מדכתיב דברים י"א ח' לא תזבח וגו' אשר יהיה צו מוס וגו' כי תועבת ה' הוא נלמד לתועבה האמור כאן דאנו תועבה אלא זובה לאסורי' שאם העבירו ברגלו לעזרה דאנו חייב ולא אמרינן מדכתיב לא תזבח וגו' שזה חייב על הבהו ג"כ ורבינו לא תחת דברי הספרי שאמר שם יכול אפילו העבירו ברגלו לעזרה יהיה חייב ח"ל כי תועבת נאמר כאן תועבה כו' ואפשר דלא הי' לפני רבינו גי' הספרי כמו שהוא לפנינו ועיין בסמוך. (ז) זובה פרט לנדר הנדור פי' דדוקא כשזובה חייב משא"כ על הקדשו אינו חייב ואע"ג דגבי בע"מ חייב נמי על ההקדש שאני התם דיש לנו רבוי על המקדש בע"מ למוצא משא"כ הכא ועיין במנחת חינוך מ' תקע"א שם ג"כ דעל ההקדש דאתנן ומחיר אינו חייב כן נראה והוא מבורר בדברי רבינו אולם נראה דהס' דבדברי רבינו ואחר תיבת זובה ז"ל נדר פרט לנדר הנדור וכו' בספרי ופי' דבר שכבר הוא מקודש אין אתנן ומחיר חל עליו וכו' בתמורה ל' ע"ב. (ח) ועשאן כ"ה בב"ק אצל בתמורה ה"י ועשאן וכו' כנדפס והוא מוכרח לפי רבינו. (ט) לפנינו אמר רב יוסף תני גוריון דמאספוק וננדפס תני יוסף דמאספוק ועיין ס"ס ש"ב. (י) פי' כו' בנדפס ה"י כי כו' וס"ס וז"ל פי', והנה בע"מ מ"ו ב' בעי רמב"ם המשתחויה לקמה חסין מהו למחות יש שינוי כו' או אין שינוי ועיי"ש בתוס' שהקשו אמאי לא יליף מאתנן דבאתנן פשיטא דיש שינוי כדדרשינן הם ולא שינויהם ולפי פי' רבינו הרא"ש א"ש בפשיטות דשאינו שינוי דאתנן דנשתנה קודם הביאה ולא חייל איסור אתנן עליהו משא"כ באיבעיא דרמב"ם דנשתנה אח"כ, וכן מה שתמרה התוס' שם מ"ו א' עמ"ש בנמרה כי עיברו ולכסוף נרבעו ד"ה אסורין ולא מיקרי שינוי לנבי הולד משא"כ בקמה מחסין הוי שינוי ובמרובה גבי אתנן הוי איפכא דלנ"ש מוקמי גס לרבות שינויהם דאסורי' לנבזה, והם להיתר הולד אף בנותן לה מעוברת ועיין בתוס' ב"ק ס"ו א' ד"ה הם דיותר הו"ל לנ"ש לומר גס לרבות ולדותיהם והם למעט שינויהם ולפי פי' רבינו א"ש דבנדרת ב"ש הוא דשינוי אין קויה א"כ בשעת ביאה נעשו הסלת בעצמן אתנן ליאסר לנבזה משא"כ בנותן לה בהמה מעוברת דבשעת ביאה עכ"ס הולד בפנים ולא יאל לחון. וראיתי בתוספתא פ"ד דתמורה שאמר שם נתן לה חטים לעשות סולת ענבים לעשות יין כו' בהמה מעוברת וילדה אצלו הרי אלו אסורים אבל כו' בהמה ונתעברה אצלו וילדה ה"ה מותרין ופסוט דתיבת אצלו ע"ס וז"ל אצלו וכו' בהמנחת זכורים שם [ומש"ש מקודם וילדה אצלו גרסינן פ"ס דבבב"ז וז"ל וילדה אצלו גרסינן כדמוכח מהנהגו בספרא דתוספתא] ולפי דברי התוס' דב"ק ס"ו א' ד"ה הם ובתמורה ל' ב' ד"ה דיתחא עיי"ש בנדרת"ש עכ"ל דמ"ש בתוספתא בהמה מעוברת וילדה אצלו ה"ה אסורים אין זה ענין להולד דהא אף לנ"ש הם ולא ולדותיהם ואף נתן לה כשהיא מעוברת אלא כוונת התוספתא דבהמה אסורה דמה שילדה לא הוי שינוי להבהמה משא"כ בספרא בהמה ונתעברה אצלו וילדה מותרת בהמה דכיו שינוי מעילא לנבי הבהמה מה שנתעברה וילדה וא"כ התוספתא אליבא דב"ה מיתניא דאמר הם ולא שינויהם ומ"ש ברישא נתן לה חטים לעשות סולת כו' ה"ה אסורים ה"פ שנתן לה מתחלה החטים שנתעשה מהם סולת והיו עשהה הסולת וכו' שפי' הרא"ש הנרייתא חסין ועשאן סולת דהיינו שנתן לה חטים באתננה ואמר לה כשאבא אליך יהיו לך באתננה כו' ועשאן סולת קודם ביאה וסברי ב"ה דשינוי קני ואין איסור אתנן על הסולת והיינו דוקא כשימחה ממה שנתן לה משא"כ בתוספתא שנתן לה מתחלה החטים שחולל לעשות מהם סולת א"כ לא שיתנה כלום כשעשהה סולת קודם הביאה ולכן ה"ה אסורים וסייעתא מהתוספתא לפי' הרא"ש כ"כ לכאורה. אולם אין סברא לומר בנתעברה הבהמה

ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

כלום ותמפרש ועשאו סולת לאחר שחל עליהם איסור אתנן לא יתכן טעם דשינוי קונה וכי בשביל שקנאם בשינוי יהיו מותר או אסורים איני יכול ליישב הטעם אל לבי לכן נראה פירוש הראשון נכון. ומקשינן התם לב"ה הא כתיב גם קשיא. יש לתמוה קצת בב"מ באלו מציאות [כ"ז א'] [דאמר רבא] חמור דבור לר' יהודה ושה דאבידה לר"ה קשיא אמאי לא אמר נמי גם לב"ה קשיא דההוא סוגיא דב"ק רבא איירי בה (יא) ויש לומר שאינו כולל אלא מילי דמתני עיקרא דידהו בב"ק אבל ההיא דאתנן עקרה בתמורה.

סימן רצד [רו]

אל תחלל את בתך להזנותה. תניא בספרא בפרשת קדושים אל תחלל וגו' יכול לא יתננה ללוי או לישראל ת"ל להזנותה לא אמרתי אלא חלול שהוא לשם זנות ואיזה זה המוסר בתו שלא לשם אישות [וכן המוסרת עצמה שלא לשם אישות] (א) פ' מיוחדת עצמה לזנות לכל הבא והא דאמרין [ע"ז ל"ז ב'] דוד גזר על הפנויה אבל מדאורייתא שריא (ב) כגון אקראי בעלמא [כדתניא בספרא דברייתא יכול על מעשה יחיד פ' זנות אקראי בעלמא] ת"ל ומלאה הארץ זמה ולא מעשה יחיד ולא תזנה הארץ מזנים כזאת הפירות (ג).

תועפות ראם

הבהמה וילדה דליוהי שינוי לגוף הבהמה שנתן לה טלה באתננה ונעשה איל נראה דבשינוי כי האי דממילא לא אשתיי לנבזה ודלא כהמנחת חינוך מ' תקע"א ש"כ ז"ע על הרמב"ם ש"כ נתן חטים ועשאתן סולת כו' ויחית כו' דכול' שינוי מעשה בידים ולא כתב רבותא ספי דלפי' שינוי דממילא כגון דנתן טלה ונעשה איל עגל ונעשה שור ג"כ נפקע אתנן ומחיר מותר להקריבן עכ"ל דבאמת נראה דאילו מועיל ועיין ע"ז מ"ו א' גמרא מה להלך השוה שבהן שכן לא שנתנו מדבריהן וכ' שם הריטב"א פירוש וגדול בהמה לא חשוב שינוי בעינין זה ואע"ז דחשיב שינוי לענין גזל אליבא דר"א ב"ק ז"ל ב' שאני הכס דלייתר קרא להכי אשר גזל כעין שגזל יחזיר עכ"ל ועיין בס' הר המרים להרמב"ם פ"ד מהל' איסורי מזבח אות מ"ח ש"כ לבאר התוספתא בזה דחשין ועשאתן סולת כו' דלתיא ככ"ש דס"ל שינוי אינו כלום ובהמה מעוברת וילדה אלא דאסורה כ' שם לפרש דכ"ש ס"ל כשיטת ר"א בולד הנרבעת ואסרי בנרבעת אפילו שגרבעו ואח"כ עיברו ומשום זוז"ג אסור ולכן ס"ל באתנן כה"ג מותר אבל בעיברו קודם שנטשו אתנן ואח"כ נטשו אתנן אה"כ דאסור עי"ש וכיון שכן מלשון התוספתא שאמרו לב"ש נתן לה חטים נעשות סולת כו' תנא לפי' רבינו הרא"ם וז"ל. ודע דנמדרש אגדה עה"ת שהוליא החכם מהרש"ב וזי"ע התרנ"ד. כ' בפ' כי תנא גם שניהם לרבות חילופיהן שהוא כיוצא בזה עכ"ל ותמיהני דחליפי אתנן מותרין לד"ה דלף לב"ש לא אסרי אלא שמיניהם משא"כ חליפיהם כודאי לא תפסו דמיהם והנה מה שהקשה רבינו הרא"ם להמפרש עשאתן סולת לאחר שחל עליהם איסור אתנן דלא יתכן טעם דשינוי קונה כו' עיין ב"ק ס"ב א' ב' תורה הא ש"כ וז"ל כו'. (יא) עיין ב"ק ז"ל א' תורה חמור ש"כ והא דלא קאמר נמי גם לב"ה דברים הגזול קמא [ד' ז"ד א'] דלא חשיב אלא הכך דדמו דהו"ב עכ"ל וכ' הגרי"ס בס' קשות מיושב הא דנקטו תוס' מקום מאחר מריש הגזול קמא והו"ל להביא מן המוקדם בס' מרובה ד' ס"ז א' ב' צע"ט טעמא. וגם לפי תירוצם אכתי איכא לאקשויי דלא קאמר נמי אותה לתנא דבי לוי קשיא כדאי' תמורה ז"ג א' וכן בצבורות י"ד ב' והוא נמי צע"ט עכ"ל ומה עמקו לשון החוס' דנקטו מריש הגזול קמא ולא הביאו מפ' מרובה עפ"י דברי רבינו כאן דההוא סוגיא דב"ק רבא איירי בה והנה צריך הגזול קמא שפיר איירי רבא בההוא גם דל"ה מש"ה קשיא ל' לרבינו וכן להחוס' ארבע גופי' דלא אמר נמי גם לב"ה, וספיר לא איכפת להו להחוס' מאותה דלתנא דבי לוי קשיא דלא איירי רבא בה ועיין במנחות ז"ל ב' או לבר פדא קשיא ומש"ה הגרי"ס בס' קשות מיושב ביאור הדברים, ובתי' רבינו הרא"ם ותייבב הכל גם הא דלא אמר בנקר אליבא דבן בנ קשיא עירובין כ"ז ב' עי"ש בהגהות ר"ב רש"י וז"ל לב"מ כ"ז א' תי' מה שלא אמר בנקר אליבא דבן בנ משום דכל התיבה אינו מיוחד כ"א התיבה כמס"כ החוס' עירובין שם וכ' הגר"ד שנים"א דל' היראים ז"ל דס"ל לרבא כולי' נזיקין חדא מסכת היא כמ"ד הכי בנ"ק ק"ב א' דל"כ קשה דשה דאבידה בב"מ הוא עכ"ל ובס' יראים הגדפס איתא דההיא סוגיא דב"ק איירי בה וחסר שם חיות רבא"ה כמס"כ כן רבא איירי בה :

(א) המוסגר הספתי מיראים הגדפס וכו"ה בתי"ב ובסמ"ג לאוין פ"ה והוא מוכרח מפ' רבינו וכו' מהרש"ל בביתוריו לסמ"ג שם שממילא היא נמי בכלל לאו זה ועוד דכתיב אח"כ ולא תזנה הארץ תוכל למידרש שפיר עליה וא"כ בין האב ובין היא עוברין הלאו מיד כשהכניה עממה לכן אפילו בלא בעילה עכ"ל וזו מחלוקת הרמב"ן לשיטת הבה"ג והמנ"א בדעת הרמב"ם שורש ה' להרמב"ן שם היא עממה נלמד מן ולא תזנה הארץ וזהו דעת בה"ג דחשיב ולא תזנה לשיטת הארץ ללאו ב"ע" אלא הגנ"א שם כ' דהכל נלמד מרישא דקרא כמשמעות הת"כ. ועיין בסור אה"ע ריש סי' כ"ו ש"כ א"ס בלא עליה אדם בלא קדושין לשם זנות לוקה משום לא תהי' קדשה והיא זונה האמורה בתורה ובפי' והיא זונה נדחא הב"י שם ויפה פ' בס' דרישת ארי חלק אבן פינה להא"ע שם דכוננת הטור אל מה שנאמר אל תחלל את בתך להזנותה וכדברי הרמב"ם בס"ב מהל' ז"ב דין י"ו והוא כדברי הסמ"ג ורבינו כאן ועפ"י י"ס לפרש מ"ס בסנהדרין דס"ב א' וע"ז ל"ז ב' משום שגז"ז דהיינו זונה האמורה בתורה אל תחלל א"ב להזנותה דישאל הרניל בנך כפרס"י ע"ז שם אחי למיבעל נמי ישראלית פנוי' ועבר על הלאו דאל תחלל את בתך להזנותה דבין האב ובין היא והבעל עוברין ע"ז ועיין לעיל סי' י"ח אות כ"ב בביתוריו. (ב) שריא. פ' יחוד על הפנוי' ועכ"ז קשיא ל' לרבינו מ"ס שריא מן התורה יחוד דפנוי' א"ס איתא דביאה על הפנוי' י"ס בזה איסור לאו וע"ז תי' רבינו כגון אקראי בעלמא כו' מעשה יחיד פ' זנות אקראי בעלמא, והמוסגר הוספתי מיראים הגדפס. (ג) מונים כזאת הפירות פי' כמו שהיא מזנה כמו כן הפירות יהיו מזנים דהיינו הארץ לא תעשה פירותיה, ולשון התי"ב לפימנו מונים הם לפירות מדברי